

Kommunala ledningar och rör Del 3 (4)

Bilden föreställer Gässlösavägen som år 1925 grävdes upp och man la ner avloppstrumma för transport av avlopp från centrala stan till reningsverket på Gässlösa Byggnaden är Ljungbergs Läderfabrik

Det finns också anledning att påminna om den tilltagande förorening av Viskans vatten som framför allt fabrikerna åstadkom. Det ledde bland annat till att textilfabrikerna i ökad utsträckning fick använda vattenledningsvattnet i sin tillverkning. Sammantaget innebar dessa förändringar att vattenförbrukningen per person och dygn år 1915 beräknades till 90 och fyra år senare till 105 liter. Då var 88 procent av fastigheterna i Borås anslutna till ledningsnätet. Takten i vattenförbrukningens ökning var så kraftig att nya utredningar avseende en ytterligare utbyggnad av vattenverken initierades omkring 1920. I nära anslutning till vattenledningens anläggande löstes också avloppsfrågan. År 1881 beviljade stadsfullmäktige 800 kronor för utredning av en modern ersättning för de öppna kloakerna, och samma år anlades några huvudledningar. Sedan de första avloppsledningarna 1884 kommit på plats bedömdes hela staden "fullständigt dränerad med avloppsrör till huvudrören från de flesta gårdar, däri vatten blivit infört".

Det första avloppsnätet, vilket utfördes samtidigt med vattenledningsnätet, omfattade ett fåtal ledningar, som framdrogos närmaste väg till Viskan, vari de utmynnade. Ledningarna utfördes efter det kombinerade systemet, d.v.s. de uppsamlade både spillvatten från fastigheterna och regnvatten från gatorna. Den orenlighet, som genom ledningarna tillfördes Viskan, var emellertid med hänsyn till stadens ringa storlek så obetydlig, att några sanitära olägenheter ej uppkom under de första decennierna. Genom stadens snabba tillväxt ökades föroreningarna, varjämte kravet att i fastigheterna inrätta vattenklosetter uppkom. Frågan om åtgärder mot Viskans förorening började därför diskuteras. Ovanstående citat blir om det ställs mot Hälsovårdsnämndens ämbetsberättelser minst sagt märkligt. Talet om att sanitära olägenheter inte förekom under de första decennierna måste balanseras mot

rapporterna om betydande hälsoproblem förorsakade av Viskans otjänliga vatten. Sambandet mellan vattenverkets ledningar och ledningar för avlopp innebar att stadens myndigheter inte beviljade en fastighets anslutning till vattenledningssystemet utan att avloppsfrågan samtidigt löstes. Ett ordnat avloppssystem var bland annat mot bakgrund av de moderna kraven på vattenklosetter i fastigheter nödvändigt. Det stod klart att föroreningen av Viskan måste stoppas. År 1908 kom AB Vattenbyggnadsbyrån, som fått stadens uppdrag att utreda, med ett förslag till huvudavloppsledning utmed Viskans östra strand. Planen innebar att de befintliga avloppsledningar som ändade i Viskan skulle sättas igen. Med hjälp av en stor kulvert skulle spillvatten samlas upp och föras nedströms långt utanför stadens gränser. Viskan var fortsatt slutmålet, men nu på en plats som bedömdes acceptabel för stadens invånare. Avlopps- och vattenledningar blev tillsammans med övriga tekniska tjänster tunga poster på den kommunala ekonomins utgiftssida. De gav sammantaget också inkomster. Vattentaxorna och avnämarnas avgifter för el blev därför från 1900-talets början allt viktigare för de stadskommunala finanserna. Från mitten av 1910-talet svarade el- och vattenavgifter för drygt 30 procent av stadens totala intäkter. 1 14 Det var de senare som bidrog överlägset mest till dessa betydande inkomster. Tillsammans med avgifterna för el blev därför de kommunaltekniska tjänsterna en allt väsentligare inkomstkälla i stadens finanser.

Fortsättning följer.....